

Ενότητα 8^η

Ένα παράδειγμα σεβασμού προς τους γονείς

Λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ
(εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἄρμόσει

καὶ νῦν ἅπασιν τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι)
ἐκ τῆς Αἴτνης ῥύακα πυρός γενέσθαι·
τοῦτον δὲ ῥεῖν φασιν ἐπὶ τὴν ἄλλην χώραν,
καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων.

Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὁρμῆσαι πρὸς φυγὴν,
τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας,
ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων,
ὁρῶντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα
καὶ οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν,
ἀλλὰ ἐγκαταλαμβάνομενον ὑπὸ τοῦ πυρός,
ἀράμενον φέρειν.
Φορτίου δ', οἶμαι, προσγενομένου
καὶ αὐτός ἐγκατελήφθη.
Ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον,

ὅτι τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει.
Λέγεται περιορῆναι τὸ πῦρ γὰρ κύκλω
τὸν τόπον ἐκεῖνον καὶ σωθῆναι τούτους μόνους,
ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν
προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χώρων·
τοὺς δὲ ταχέϊαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους
καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἐγκαταλιπόντας,
ἅπαντας ἀπολέσθαι.

Λέγεται λοιπόν ότι στη Σικελία
(αν και βέβαια μοιάζει περισσότερο με μύθο, αλλά θα
είναι κατάλληλο
να το ακούσουν τώρα και όλοι οι νεότεροι)
δημιουργήθηκε ρυάκι φωτιάς από την Αίτνα·
αυτό λοιπόν λένε ότι έρρεε προς την υπόλοιπη χώρα,
και μάλιστα προς κάποια πόλη από αυτές που
κατοικούνταν εκεί.
[Λένε ακόμη] ότι οι άλλοι όρμησαν να φύγουν
ζητώντας τη σωτηρία τους,
ένas όμως από τους νεότερους,
επειδή έβλεπε ότι ο πατέρας του είναι μεγάλος σε ηλικία
και δεν μπορεί να φύγει,
αλλά παγιδεύεται από τη φωτιά,
αφού τον σήκωσε στους ώμους του, τον μετέφερε.
Επειδή όμως, όπως νομίζω, προστέθηκε φορτίο,
και ο ίδιος παγιδεύτηκε.
Από αυτό το γεγονός αξίζει να παρατηρήσει (κανείς) ότι το
θείο
ευνοεί τους ενάρετους ανθρώπους.
Γιατί λέγεται ότι η λάβα κύλησε ολόγυρα και περικύκλωσε
τον τόπο εκείνο και ότι σώθηκαν μόνο αυτοί,
ώστε από αυτούς και η περιοχή ακόμη και σήμερα
αποκαλείται «ο τόπος των ευσεβών»·
αντίθετα (λένε) ότι εκείνοι που έφυγαν γρήγορα
και αυτοί που εγκατέλειψαν τους γονείς τους,
(ότι) χάθηκαν όλοι.

Λυκούργος, Κατά Λεωκράτους 95-6

*Ρήματα με αόριστο β'

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Όταν οι Έλληνες τους άφησαν να φύγουν με συμφωνία, και αφού επέτρεψαν στον καθένα να πάρει όσα μπορούσε από τα δικά του πράγματα, όλοι οι άλλοι πήραν ασημί ή χρυσάφι ή κάποιο από τα άλλα πολύτιμα αντικείμενα, ο Αινείας όμως τον πατέρα (του), που ήταν σε βαθιά γεράματα, αφού σήκωσε στους ώμους (του), μετέφερε έξω. Επειδή θαυμάστηκε γι' αυτήν την πράξη από τους Έλληνες, πήρε την άδεια πάλι να διαλέξει ό,τι ήθελε από αυτά που υπήρχα στο σπίτι του. καθώς αυτός προτίμησε τα πατρικά ιερά (τους θεούς προστάτες της οικογένειάς του), συνέβη να επαινεθεί πολύ περισσότερο η αρετή (του) , η οποία επιδοκιμάστηκε και από τους εχθρούς. Γιατί φαινόταν ο άνδρας ότι στους μεγαλύτερους κινδύνους είχε ως πρώτη του φροντίδα το σεβασμό προς τους γονείς και για την ευσέβεια προς τους θεούς.

Διόδωρος Σικελιώτης, Βιβλιοθήκη 7.4.1.-4

Ενότητα 8^η Ένα παράδειγμα σεβασμού προς τους γονείς

Λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ	Λέγεται λοιπόν ότι στη Σικελία
(εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἄρμόσει	(γιατί αν και μοιάζει με μύθο, ταιριάζει όμως
καὶ ὑμῖν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι)	να τον ακούσετε και εσεῖς ὅλοι οι νεότεροι)
ἐκ τῆς Αἴτνης ρύακα πυρός γενέσθαι·	ξεχύθηκε πύρινο ποτάμι από την Αἴτνα·
τοῦτον δὲ ρεῖν φασιν ἐπὶ τὴν ἄλλην χώραν,	αυτό λοιπόν λένε ότι ἔρεε προς την υπόλοιπη χώρα,
καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων.	και μάλιστα προς κάποια πόλη από αυτές που βρίσκονταν εκεί.
Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμῆσαι πρὸς φυγὴν,	[Λένε ακόμη], ότι οι ἄλλοι ὀρμησαν να φύγουν
τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας,	ζητώντας τη σωτηρία τους,
ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων,	ένας όμως από τους νεότερους,
ὁρῶντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα	επειδὴ ἐβλεπε ότι ο πατέρας του ήταν γέρος
καὶ οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν,	και δε θα μπορούσε να φύγει,
ἀλλὰ ἐγκαταλαμβανόμενον, ὑπὸ τοῦ πυρός,	και ότι θα παγιδευόταν από τη φωτιά,
ἀράμενον φέρειν.	αφού τον σήκωσε στους ὤμους του, τον μετέφερε.
Φορτίου δ', οἶμαι, προσγενομένου καὶ αὐτός ἐγκατελήφθη.	Επειδὴ όμως, ὅπως νομίζω, προστέθηκε φορτίο, αποκλείσθηκε και ο ἴδιος.
Ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον,	Από αυτό το γεγονός ἀξίζει να προσέξουμε ότι το θεῖο
ὅτι τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει.	δείχνει συμπάθεια στους ἀγαθοὺς (ενάρετους) ἀνθρώπους.
Λέγεται γὰρ κύκλῳ τὸν τόπον ἐκεῖνον	Γιατί, λέγεται ότι κυκλικά στον τόπο εκείνο
περιρρυῆναι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους,	έτρεξε η λάβα και σώθηκαν μόνο αυτοί,
ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν	από τους οποίους και η τοποθεσία ακόμη και σήμερα
προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χώρον·	ονομάζεται «χώρος των ευσεβῶν»·
τοὺς δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους	αντίθετα εκείνοι που ἐφυγαν γρήγορα
καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἐγκαταλιπόντας,	εγκαταλείποντας τους γονεῖς τους,
ἅπαντας ἀπολέσθαι	χάθηκαν ὅλοι.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετά την άλωση της Τροίας, σύμφωνα με την παρακάτω εκδοχή, οι Έλληνες επέτρεψαν στον Αινεία και σε άλλους Τρώες να φύγουν παίρνοντας μαζί τους ό,τι μπορούσε να κουβαλήσει ο καθένας. Ο Αινείας προτίμησε να πάρει στους ώμους του τον γέρο πατέρα του, σε αντίθεση με τους άλλους που έπαιρναν χρυσάφι ή άλλα πολύτιμα αντικείμενα.

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῶν δὲ Ἑλλήνων ὑποσπόνδους τούτους ἀφέντων, καὶ συγχωρησάντων ἑκάστῳ λαβεῖν ὅσα **δύναιτο** τῶν ἰδίων, οἳ μὲν ἄλλοι πάντες ἄργυρον ἢ χρυσὸν ἢ τινα τῆς ἄλλης πολυτελείας **ἔλαβον**, Αἰνεΐας δὲ τὸν πατέρα γεγηρακότα τελέως ἀράμενος ἐπὶ τοὺς ὤμους **ἐξήνεγκεν**. Ἐφ' ᾧ θαυμασθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἔλαβεν ἐξουσίαν πάλιν ὁ **βούλοιτο** τῶν οἴκοθεν **ἐκλέξασθαι**. Ἀνελομένου δὲ αὐτοῦ τὰ ἱερὰ τὰ πατρῷα, πολὺ μᾶλλον ἐπαινεθῆναι συνέβη τὴν ἀρετὴν, καὶ παρὰ πολεμίων ἐπισημασίας **τυγχάνουσαν**. **Ἐφαίνετο** γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις πλείστην φροντίδα πεποιημένος τῆς τε πρὸς γονεῖς ὁσιότητος καὶ τῆς πρὸς θεοὺς εὐσεβείας.

Διόδωρος Σικελιώτης, Βιβλιοθήκη 7.4.1-4

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

τῶν δὲ Ἑλλήνων ὑποσπόνδους τούτους ἀφέντων (μτχ. αορ. β´ ρ. ἀφίημι)	ὅταν οι Έλληνες τους άφησαν να φύγουν, αφού συνομολόγησαν συμφωνία, συνθήκη
συγχωρησάντων ἑκάστῳ	αφού επέτρεψαν στον καθένα
τινὰ τῆς ἄλλης πολυτελείας	κάποιο από τα άλλα πολύτιμα αντικείμενα
γεγηρακότα (μτχ. παρακ. ρ. γηράσκω) τελέως	που ήταν σε βαθιά γεράματα
ἀράμενος (μτχ. αορ. ρ. αἵρομαι)	αφού σήκωσε
ἐξήνεγκεν (οριστ. αορ. β´ ρ. ἐκφέρω)	μετέφερε έξω
ἐφ' ᾧ θαυμασθεὶς	επειδὴ θαυμάστηκε γι' αυτή την πράξη
ἐκλέξασθαι	να διαλέξει, να επιλέξει
ἀνελομένου (μτχ. αορ. β´ ρ. ἀναιρέομαι, ἀναιροῦμαι) δὲ αὐτοῦ	καθὼς αὐτὸς προτίμησε
ἐπισημασίας τυγχάνουσαν τῆς ὁσιότητος	η οποία (αρετή) επιδοκιμάστηκε του σεβασμοῦ

1. Να μεταφράσετε το κείμενο
2. Πώς κέρδισε ο Αινείας τον σεβασμό των αντιπάλων του;
3. Ποια κοινά κίνητρα ανθρώπινης συμπεριφοράς εντοπίζετε ανάμεσα στο παραπάνω παράλληλο κείμενο και το κείμενο της Ενότητας;

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. **δύναιτο, ἐξήνεγκεν, βούλοιτο, ἔλαβον, Ἐφαίνετο.** Σας δίνονται κάποιες λέξεις - ρήματα του κειμένου: να γίνει **γραμματική αναγνώριση**, να **κλιθεί το καθένα στην ἐγκλίση** που σας δίνεται, και να γίνει **εγκλιτική αντικατάσταση** εκεί που είναι δυνατόν.
- ✓ 2. **ἐκλέξασθαι, τυγχάνουσαν:** να γίνει γραμματική αναγνώριση και χρονική αντικατάσταση.
- ✓ 3. **μεγίστοις, πλείστην, πεπονημένος, ἱερὰ:** να αναγνωριστούν οι λέξεις και να γραφούν τα παραθετικά τους στο γένος, στην πτώση και στον αριθμό που απαιτείται.
4. Να βρείτε τα ρήματα του κειμένου και να υπογραμμίσετε τα υποκείμενά τους και τα αντικείμενά τους.
- ✓ 5. Να πείτε οι λέξεις της νέας ελληνικής με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν **ετυμολογική συγγένεια**: *έπαρση, διαφορά, λεωφόρος, έφεση, κάθετος, αναχώρηση, υπόληψη, εργολάβος, αντάρτης, λαβίδα, δυνατός, φάση, εξαίρετος, θαυμαστικό.*
6. Να κλιθούν οι λέξεις: *άνηρ, πατήρ, ἄργυρον, ἀρετήν.*

Αρχαία Γ' Γυμνασίου Άσκηση κατανόησης 08^{ης} ενότητας

Αντιστοιχίσε τις ερωτήσεις της αριστερής στήλης με τις απαντήσεις της δεξιάς στήλης.

Τι λέγεται πως έγινε στη Σικελία;	☐	☐ ἀλλ' ἀρμόσει καὶ ὑμῖν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι
Αν και με τι μοιάζει αυτή η ιστορία;	☐	☐ ἐκ τῆς Αἴτνης ῥύακα πυρὸς γενέσθαι·
τι είναι σωστό για όλους εσάς τους νεότερους;	☐	☐ εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν,

Τι λένε λοιπόν για τον «ρύακα πυρός»;	☐	☐ καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων.
και μάλιστα προς τα πού;	☐	☐ τοῦτον δὲ ρεῖν φασιν ἐπὶ τὴν ἄλλην χώραν,
Τι λένε για τους άλλους;	☐	☐ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας,
για ποιο λόγο;	☐	☐ Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὁρμῆσαι πρὸς φυγὴν,

Τι έκανε ένας από τους νεότερους;	☐	☐ καὶ οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλὰ ἐγκαταλαμβανόμενον,
τι έπαθε ο πατέρας του;	☐	☐ Φορτίου δ', οἶμαι, προσγενομένου
Τότε, τι έκανε;	☐	☐ ὁρῶντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα
Ποια ήταν η συνέπεια της απόφασής του;	☐	☐ ἀράμενον φέρειν.
Και τι έπαθε κι ο ίδιος;	☐	☐ ὅτι τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει.
Τι αξίζει, λοιπόν, «θεωρῆσαι τὸ θεῖον»;	☐	☐ καὶ αὐτός ἐγκατελήφθη.

Πώς κύλησε η λάβα σ' εκείνον τον τόπο;	☐	☐ προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χώρον·
και ποιοι σώθηκαν;	☐	☐ Λέγεται γὰρ κύκλῳ τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρυῆναι τὸ πῦρ
Από αυτούς πώς ονομάζεται η τοποθεσία ακόμη και σήμερα;	☐	☐ ἅπαντας ἀπολέσθαι.
Οι άλλοι πώς έφυγαν;	☐	☐ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους,
Τι έκαναν τους γονεῖς τους;	☐	☐ καὶ τοὺς ἐαυτῶν γονέας ἐγκαταλιπόντας,
Σώθηκαν τελικά;	☐	☐ τοὺς δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους

1	Λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ	
2	(εἰ γὰρ καὶ <u>μυθωδέστερόν</u> ἐστίν, ἀλλ' ἀρμόσει	
3	καὶ ὑμῖν <u>ἅπασιν</u> τοῖς νεωτέροις <u>ἀκοῦσαι</u>)	
4	<u>ἐκ τῆς Αἴτνης</u> <u>ρύακα</u> <u>πυρός</u> <u>γενέσθαι</u> ·	
5	<u>τοῦτον</u> δὲ <u>ρεῖν</u> φασιν ἐπὶ τὴν ἄλλην χώραν,	
6	καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ <u>τῶν</u> ἐκεῖ <u>κατοικοιμένων</u> .	
7	Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους <u>ὀρμῆσαι</u> <u>πρὸς φυγὴν</u> ,	
8	<u>τὴν αὐτῶν</u> σωτηρίαν <u>ζητοῦντας</u> ,	
9	ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων,	
10	<u>ὀρῶντα</u> τὸν πατέρα <u>πρεσβύτερον</u> <u>ὄντα</u>	
11	καὶ <u>οὐχὶ</u> <u>δυνάμενον</u> <u>ἀποχωρεῖν</u> ,	
12	ἀλλὰ ἐγκαταλαμβανόμενον, ὑπὸ τοῦ πυρός,	
13	<u>ἀράμενον</u> φέρειν.	
14	<u>Φορτίου</u> δ', οἶμαι, <u>προσγενομένου</u> καὶ αὐτός ἐγκατελήφθη.	
15	(ἐπεὶ) Ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον <u>θεωρῆσαι</u> τὸ <u>θεῖον</u> ,	
16	<u>ὅτι</u> τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς <u>εὐμενῶς</u> ἔχει.	
17	Λέγεται γὰρ <u>κύκλω</u> τὸν τόπον <u>ἐκεῖνον</u>	
18	<u>περιρρυῆναι</u> τὸ πῦρ καὶ <u>σωθῆναι</u> τούτους μόνους,	
19	ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἐτι καὶ νῦν	
20	<u>προσαγορεύεσθαι</u> <u>τῶν εὐσεβῶν</u> <u>χώρον</u> ·	
21	<u>τοὺς</u> δὲ <u>ταχεῖαν</u> τὴν ἀποχώρησιν <u>ποιησαμένους</u>	
22	καὶ <u>τοὺς</u> <u>ἐαυτῶν</u> <u>γονέας</u> <u>ἐγκαταλιπόντας</u> ,	
23	ἅπαντας <u>ἀπολέσθαι</u> ·	
24	(Λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ)	